

PROGRAMMA NAJAAR 2026

Namiddagsessies
van 14.00 tot 17.00 uur

Locatie: Stadscampus Universiteit Antwerpen, Rodestraat 14, 2000 Antwerpen
Alle lezingen vinden plaats in aula **S.R.218**.

VORMING VREDE & BURGERSCHAP

INTERACTIEVE VORMINGSSESSIES ROND 6 VREDESDOMEINEN EN BURGERSCHAP:

BURGERSCHAP
CONFLICTHANTERING
INNERLIJKE VREDE
INTERNATIONALE EDUCATIE
MENSENRECHTENEDUCATIE
MILIEUEDUCATIE
ONTWIKKELINGSEDUCATIE

PROGRAMMA NAJAAR 2026

MET ALS SPREKERS:

(in alfabetische volgorde)

Khalid Benhaddou,
Christophe Busch,
Sonja Snacken,
Willem Staes,
Janneke Stegeman,
Erik Thys

INFO EN INSCHRIJVINGEN:
zie achteraan deze flyer.

Vorming Vrede & Burgerschap

In onze samenleving is vrede onmiskenbaar een uitzonderlijk hoog goed.
Vrede verkennen en kennen, is een proces dat de mogelijkheid biedt om een actief, ethisch burgerschap te faciliteren en realiseren. De afwezigheid van geweld is een absolute voorwaarde voor uitbouwen en bewaren van een menswaardig burgerschap.

Maar vrede is een broos gegeven: de dramatische ontwikkelingen in het oosten van Europa en in het Midden-Oosten en de vele mondiale spanningen hebben onze moderne westerse democratieën (opnieuw) onzacht geconfronteerd met die bittere realiteit. De missie en werking van de 'Vorming Vrede & Burgerschap' (VV&B) is daarom relevanter en actueler dan ooit.

Met de bedoeling te informeren, te sensibiliseren, te vormen en dienst te verlenen, organiseert VV&B ook in 2026 op de Stadscampus van de Universiteit Antwerpen een twaalftal sessies rond het bewaren en versterken van vrede en actief (ethisch) burgerschap en het geweldloos hanteren van conflicten op maatschappelijk en mondiaal gebied.

TOT WIE RICHT VV&B ZICH?

Met de jaarlijkse vormingssessies richt VV&B zich tot alle geïnteresseerde burgers en betrokkenen in het maatschappelijke werkveld die bewuster en adequater willen leren omgaan met conflicten en vormen van geweld om in hun eigen leefwereld en daarbuiten aan vrede te bouwen. In het bijzonder richt VV&B zich ook tot professionelen uit het onderwijs en de sociale sector en tot studenten aan de universiteit en de hogeschool en tot beleidsverantwoordelijken.

PROGRAMMA NAJAAR 2026
[HERFSTMODULE]

Zij participeert in publieke en politieke debatten via de media en adviescommissies voor Justitie. Zij ontving hiervoor verschillende wetenschappelijke prijzen.

Woensdag 7 oktober 2026,
van 14.00 tot 17.00 uur - Aula S.R. 218

Sonja Snacken – Detentie, sociale ongelijkheid en menselijke waardigheid

Gevangenissen als sociaal en politiek verschijnsel reproduceren en versterken sociale ongelijkheid en mentale kwetsbaarheid. Ze tasten de menselijke waardigheid aan via structurele overbevolking, onvoldoende medische en psychiatrische zorg, extreme afhankelijkheid en verlies aan identiteit. Bij de voorbereiding van de re-integratie kan de nadruk op risicotaxaties zonder aangepaste programma's leiden tot uitzichtloosheid en schrijnende situaties. We pleiten voor een meer gematigd strafrecht, meer 'institutional thoughtfulness', normalisering van het gevangenisregime en een meer doelmatige voorbereiding van de sociale re-integratie van de opgesloten personen.

Sonja Snacken is jurist-criminoloog en emeritus gewoon hoogleraar criminologie, penologie en rechtssociologie aan de Vrije Universiteit Brussel. Haar onderzoek focust op bestraffing en mensenrechten in België en Europa, evenals op verschillende vormen van extreme institutionele afhankelijkheid, in het bijzonder in gevangenissen. Zij droeg bij tot de Belgische wetgeving en de Europese standaarden betreffende bestraffing en mensenrechten.

Woensdag 14 oktober 2026,
van 14.00 tot 17.00 uur - Aula S.R. 218

Khalid Benhaddou – Samenleven in diversiteit: fictie of realiteit?

In een tijd van polarisering, identiteitsdebatten en toenemende maatschappelijke spanningen gaat Khalid Benhaddou in gesprek over de uitdagingen én kansen van samenleven in een hyperdiverse samenleving. Over religie en secularisering, identiteit en burgerschap, emotie en rede, en vooral, hoe we opnieuw bruggen kunnen bouwen in een samenleving die dreigt uiteen te vallen in echokamers.

Een lezing over nuance, dialoog en de nood aan een gedeeld verhaal dat mensen verbindt zonder verschillen uit te wissen.

Khalid Benhaddou is moslimtheoloog, opiniemaker en columnist bij Knack. Hij is auteur van meerdere boeken, waaronder: *Is dit nu de Islam? Mag God nog? Halal of niet; Over bruggen en grenzen; Verdwaald in Verlichting* (met Patrick Loobuyck); *Botsende beschavingen* (met Bart De Wever) en zijn recentste boek: *Monsters van onze tijd*. In november 2026 verschijnt zijn nieuwe boek: *Polarisatie, kracht of gevaar?*

Daarnaast is hij directeur van het Netwerk Islamexperten en van CIRRA, een expertisecentrum rond levensbeschouwing en inclusie. Aan de UGent is hij actief als opdrachthouder Diversiteit en Inclusie en trekker van het platform DurfDiversDenken. Verder is hij lid van het ethisch comité van het Wit-Gele Kruis Vlaanderen en van de Koning Boudewijnstichting.

Woensdag 21 oktober 2026, van 14.00 tot 17.00 uur - Aula S.R. 218

Janneke Stegeman – Uitverkoren. Hoe Nederland aan zijn zelfbeeld komt, ook gezien in Vlaamse context

De Nederlander prees zichzelf eeuwenlang en doet dat vandaag nog steeds als tolerant, vrijdenkend, doortastend, gematigd, recht door zee, en ook nog eens behept met het juiste – heel lang protestantse en daarna geseculariseerde – wereldbeeld. We waren een wenkend voorbeeld, of het nou om onze zogenoemde ethische politiek in de Oost ging, om ons rechtgeaarde neerhalen van bijgelovige beelden in de zestiende eeuw, of om ons 'humane' kolonialisme in het algemeen. Wij hadden het met onszelf, en de rest van de mensheid had het met ons getroffen.

Het is een zelfbeeld dat telkens weer de kop op steekt, nu heel nadrukkelijk in de context van een politiek debat over migratie. Immigranten, vooral moslims, worden voorgesteld als mensen die zich de Nederlandse kwaliteiten nooit echt eigen kunnen maken.

Saskia Pieterse en Janneke Stegeman schreven het boek *Uitverkoren, hoe Nederland aan zijn zelfbeeld komt* om de wortels van het Nederlandse zelfbeeld bloot te leggen. Janneke Stegeman zal in haar lezing verhelderen hoe dat Nederlandse zelfbeeld samenhangt met het Nederlandse koloniale verleden, en het protestantse karakter daarvan.

Janneke Stegeman is publiek theoloog, onderzoeker op het gebied van protestantisme en kolonialisme.
Ze is docent aan de Fontys Hogeschool en docent bij Emoena, een opleiding voor leiderschap in de context van interlevensbeschouwelijke diversiteit aan de Vrije Universiteit. In haar proefschrift *Decolonizing Jeremiah* wierp ze een kritisch licht op hoe bijbelse begrippen als 'volk' en 'landbelofte' onderdeel werden van koloniale ideologie. Haar ervaringen in Palestina en Israël brachten haar ertoe Nederlands kolonialisme te onderzoeken, en specifiek de verbinding met protestantisme.

Woensdag 28 oktober 2026, van 14.00 tot 17.00 uur - Aula S.R. 218

Christophe Busch – Het theater van de wereld, bekeken met Arendtsogen

In een tijd van toenemende polarisatie, desinformatie en democratische erosie, biedt deze lezing van Christophe Busch een verhelderende blik op de huidige samenleving – geïnspireerd door het denken van Hannah Arendt. Busch verkent hoe waarheid steeds vaker onder druk komt te staan, hoe het publieke debat versmalt en hoe de ruimte voor verschil en pluraliteit afneemt.

Wat gebeurt er met een samenleving wanneer feiten worden vervangen door meningen, wanneer tegenstellingen verworden tot vijandschap, en wanneer het vermogen om vanuit meerdere perspectieven te denken verloren dreigt te gaan? Vanuit zijn expertise in collectief geweld en radicaliseringsprocessen, belicht Busch de gevaren van 'depluralisering' – het verdwijnen van een gedeelde werkelijkheid waarin we elkaar nog kunnen begrijpen, zelfs als we van mening verschillen.

Christophe Busch nodigt het publiek uit om met Arendtsogen te kijken naar 'het theater van de wereld'. Hij laat zien hoe het behoud van democratie en menselijkheid vandaag meer dan ooit afhangt van onze bereidheid om de ander te blijven zien als mens, om twijfel toe te laten en om pluraliteit actief te beschermen. Een lezing voor iedereen die zich zorgen maakt over de staat van onze democratie – en die zoekt naar manieren om verantwoordelijkheid te nemen, niet ondanks, maar juist binnen de complexiteit van onze tijd.

Christophe Busch (°1977) is directeur van het Hannah Arendt Instituut in Mechelen en geldt als een van de vooraanstaande stemmen in België rond radicalisering, daderschap en democratische weerbaarheid. Hij is criminoloog en historicus, en promoveerde in 2022 aan de Universiteit van Amsterdam met een proefschrift over 'picturing perpetration', de visuele representatie van daders tijdens de Holocaust.

Busch werkte ruim tien jaar in de forensische psychiatrie, was tussen 2012 en 2019 directeur van Kazerne Dossin (Memoriaal, Museum en Documentatiecentrum over Holocaust en Mensenrechten), en werd medestichter en directeur van het Hannah Arendt Instituut, een functie die hij combineert met talloze publieke engagementen. Zijn focus ligt op de mechanismen waardoor 'gewone mensen' tot collectief geweld komen en hoe samenlevingen veerkrachtig kunnen blijven tegenover extremisme en autoritaire tendensen.

Hij is auteur van meerdere publicaties, waaronder *Het Höcker-album* (2013, met Robert Jan van Pelt), dat in 2016 ook in het Duits verscheen, en *De duivel in elk van ons* (2023). Als veelgevraagd spreker in binnen- en buitenland vertaalt hij inzichten uit geschiedenis en criminologie naar actuele debatten over polarisatie, extremisme en de erosie van democratie.

Woensdag 18 november 2026, van 14.00 tot 17.00 uur - Aula S.R. 218

Erik Thys – Verrukkelijke verraders
Het boek van Erik Thys: *Verrukkelijke verraders* (2023) vertelt het waargebeurde, bochtige parcours van het Brusselse glamourkoppel Didier. Ooit bekend als het mooiste en meest mondaine koppel van Brussel, boden ze in hun politieke salon een pluralistisch forum aan politici, schrijvers en journalisten. Tijdens de Tweede Wereldoorlog vielen ze echter voor de verleiding van de collaboratie. Via hun uitgeverij, gefinancierd met nazigeld,

kruisten zij het pad van figuren als de collaborerende politicus Hendrik De Man, de Franse verzetsstrijder Emmanuel d'Astier de La Vigerie en de schrijvers Ernst Jünger en Louis-Ferdinand Céline. De voordracht gaat over verleiding, intellectuele verblinding, opportunisme en de ongemakkelijke grijze zones tussen cultuur, schoonheid en verraad.

Erik Thys (1961) werkt als psychiater in UPC KU Leuven en PSC Elsene. Hij doctoreerde op een proefschrift over creativiteit, psychische kwetsbaarheid en stigma en is voorzitter van vzw KAOS, een Brusselse werkplaats op het snijvlak van kunst en psychiatrie. Hij is zelf ook actief in de kunsten en doceert aan LUCA School of Arts en de KU Leuven. Hij is auteur van wetenschappelijk werk, psycho-educatieve strips en het boek *Psychogenocide* (EPO 2015) over de massamoord op psychiatrische patiënten door de nazi's.

Woensdag 25 november 2026, van 14.00 tot 17.00 uur - Aula S.R. 218

Willem Staes – 'Vuurland'. Een reis langs de frontlijnen van het Midden-Oosten
Als expert Midden-Oosten bij 11.11.11 reist Willem Staes geregeld naar Libanon, Turkije, Syrië, Jordanië en Palestina. Hij woonde en werkte in Palestina, Turkije en Egypte. In 2023 publiceerde hij: *Niemandsland: Een reis dwars door de Syriëregio.*

De terreuraanvallen van 7 oktober 2023 plaatsten de geopolitieke en humanitaire situatie in het Midden-Oosten opnieuw in het midden van de actualiteit. Oorlogsmisdaden, misdaden tegen de menselijkheid en genocide werden grootschalig gedocumenteerd door internationale en lokale organisaties. Israël viel ook Syrië en Libanon binnen, het lot van de gewone burger leek niet van tel.

In zijn boek: *Vuurland* (2026), brengt Willem Staes de gruwelijke gevolgen van de oorlog in kaart. Hij vertelt het verhaal van gewone Palestijnen, Libanezen, Israëli's en Syriërs vanuit hun perspectief, gezien door hun ogen, op zoek naar empathie en medemenselijkheid. De rode draad: 7 oktober was geen startpunt, maar de zoveelste geweldepisode in een decennialang verhaal van straffeloosheid, etnische zuivering, bezetting en onderdrukking.

Zonder een grondige kennis van dat verleden is het onmogelijk het heden te begrijpen en te vermijden dat de regio ook in de toekomst in vuur en vlam blijft staan.

Willem Staes is expert Midden-Oosten bij 11.11.11, de Koepel van Internationale Solidariteit. In die hoedanigheid leidt hij het werk van 11.11.11 in Palestina en Israël, Syrië, Libanon en Turkije. Eerder woonde en werkte Staes in Palestina, Turkije en Egypte. Hij schreef de boeken: *Niemandsland. Een reis dwars door de Syriëregio* (2023) en *Vuurland. Een reis langs de frontlijnen van het Midden-Oosten* (2026)

VOORUITBLIK:

PROGRAMMA VOORJAAR 2027

[LENTEMODULE]

Noteer alvast de **data van het nieuwe lenteprogramma 2027** in uw agenda. Meer info volgt uiteraard in een volgende flyer!

Woensdag 3 maart 2027, van 20.00 tot 21.30 uur - Aula: S.R. 218

Steven Defoer – Overleeft de Amerikaanse democratie Donald Trump? (En wie heeft voor hem het pad geëffend?)

Woensdag 10 maart 2027, van 14.00 tot 17.00 uur - Aula: S.R. 219

Bruno Beeckman – Oorlog in Europa

Woensdag 17 maart 2027, van 14.00 tot 17.00 uur - Aula: S.R. 219

Tom Sauer – Tussen Giganten. Europa in een Kantelende Wereldorde

Woensdag 24 maart 2027, van 14.00 tot 17.00 uur - Aula: S.R. 219

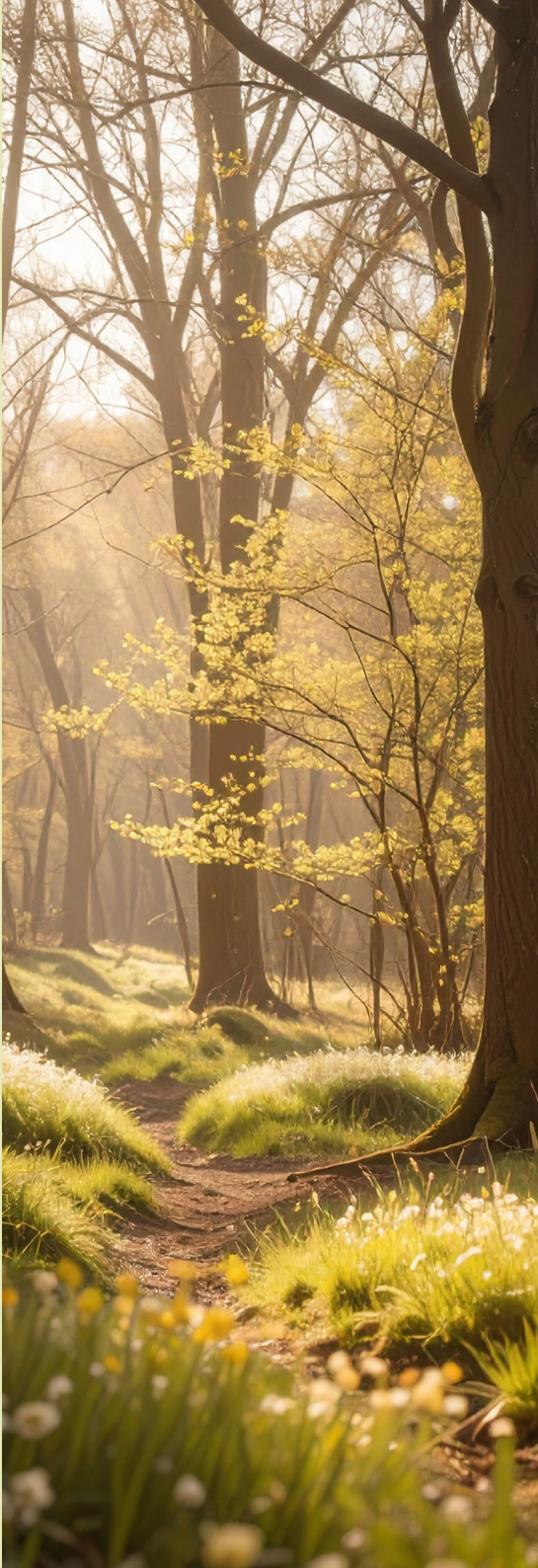
Réginald Moreels & Rik Pinxten – 'Het was mijn verdomde plicht'

Woensdag 14 april 2027, van 14.00 tot 17.00 uur - Aula: S.R. 219

Nadia N'Sayi – Klein verzet

Woensdag 21 april 2027, van 14.00 tot 17.00 uur - Aula: S.R. 219

Theo Geuens – Werken aan vrede in persoonlijke relaties ('Emotion Focus theorie')

Info en inschrijvingen

Prijs herfstmodule zes sessies: **€ 80**
(gepensioneerden: **€ 50;** studenten **gratis**)

Prijs herfstmodule per sessie: **€ 15**
(gepensioneerden: **€ 10;** studenten **gratis**)

U kunt het bedrag voor uw deelname storten op het rekeningnummer **BE98 0017 2195 3393** van het Humanistisch Verbond. Vermeld uw naam, herfstmodule en/of de datum van de sessie(s) die u wilt bijwonen.

Inschrijven via deze link, via de QR-code of via **secretariaat@humanistischverbond.be**,
(u schrijft dus in via het inschrijvingsformulier en betaalt op het rekeningnummer hierboven vermeld).

Meer info: **secretariaat@humanistischverbond.be** , T 03 233 70 32 (tijdens kantooruren).
www.humanistischverbond.be

AANBOD

Wie inschrijft voor **alle sessies** van de lente- of de herfstmodule, ontvangt gratis het nieuwe boek van **Roger Boonen**, *Vrede voeren, oorlog mijden*
(Gompel & Scavina en Humanistisch Verbond, publicatie najaar 2026).

VREDESWIJZER

De publicatiereeks *Vredeswijzer* bundelt een aantal bijdragen van telkens een jaar voordrachten in de cyclus Vorming Vrede & Burgerschap. De nieuwe editie *Vredeswijzer 5* is recent verschenen (juli 2026).

De *Vredeswijzers 1, 2, 3 en 4* zijn te koop (zolang de voorraad strekt) voor € 10 per exemplaar. *Vredeswijzer 5* is te koop voor € 20.

Interesse? Stuur een mail naar **secretariaat@humanistischverbond.be**

ORGANISATIE

De Vorming Vrede & Burgerschap (VV&B) wordt georganiseerd door de Stuurgroep Vorming Vrede & Burgerschap en het Humanistisch Verbond, in samenwerking met Uitgeverij Gompel & Svacina.

Verantwoordelijke uitgever: Mario Van Essche, p/a Pottenbrug 4, 2000 Antwerpen

VORMING VREDE & BURGERSCHAP

HUMANISTISCH VERBOND
Vorming Vrede & Burgerschap

Gompel&Svacina
deelt kennis